

O'RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR TADQIQOTLAR-Jurnali 1-son. 3-qism. Noyabr-2025

Raqamli texnologiyalar yordamida milliy qadriyatlarni vizual ifodalash

Rahimova Gulhayo Qahramonovna

Navoiy davlat universiteti

“Tasviriy san’at va muhandislik grafikasi” – ta’lim yo‘nalishi

2-kurs “E” guruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada tasviriy san’at ta’limida raqamli texnologiyalar yordamida milliy qadriyatlarni vizual ifodalashning nazariy va amaliy asoslari yoritilgan. Raqamli vositalar orqali o‘quvchilarda milliy o‘zlikni anglash, estetik didni shakllantirish va zamonaviy badiiy tafakkurni rivojlantirish imkoniyatlari tahlil etiladi. Maqolada raqamli platformalar, grafik dasturlar va vizual kommunikatsiya vositalaridan foydalanish orqali o‘quvchilarning ijodiy faolligini oshirish yo‘llari ko‘rsatilgan. Shuningdek, milliy san’at unsurlarini raqamli formatda ifodalash orqali madaniy merosni asrab-avaylash va uni yosh avlod ongiga singdirishning samarali yo‘llari muhokama qilinadi.

Kalit so‘zlar: raqamli texnologiyalar, tasviriy san’at, milliy qadriyatlar, vizual ifoda, badiiy tafakkur, ijodiy faollik, madaniy meros.

Hozirgi davrda ta’lim jarayoniga raqamli texnologiyalarni joriy etish ta’limning sifatini oshirish, o‘quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish va ularni zamonaviy axborot muhitiga moslashtirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Tasviriy san’at fanida ham raqamli vositalardan foydalanish o‘quvchilarning badiiy ko‘nikmalarini kengaytirish, ularning ijodiy qobiliyatlarini zamon talablari bilan uyg‘unlashtirish imkonini beradi. Ayniqsa, milliy qadriyatlar va madaniy merosni raqamli shaklda ifodalash san’atni o‘qitishda yangicha yondashuvlarni talab etadi.

Raqamli texnologiyalar yordamida o‘quvchilar milliy bezaklar, ornamentlar, xalq hunarmandchiligi elementlari, milliy kiyimlar va tarixiy obidalar asosida san’at asarlari yaratish imkoniga ega bo‘ladilar. Bu jarayonda o‘qituvchi raqamli grafik dasturlardan (masalan, Adobe Illustrator, CorelDRAW, Procreate va boshqalar) foydalanib, o‘quvchilarga milliy ruhdagi tasvirlarni kompozitsion, rang va shakl jihatidan uyg‘unlashtirishni o‘rgatadi. Shuningdek, raqamli vositalar orqali milliy qadriyatlarni ifodalash o‘quvchilarni o‘z xalqining tarixi, urf-odatlar va madaniyatini zamonaviy vizual shaklda talqin qilishga undaydi. Bu esa o‘quvchilarda estetik tafakkur, vizual idrok va san’at orqali milliy o‘zlikni anglashni chuqurlashtiradi.

Raqamli texnologiyalar yordamida milliy qadriyatlarni ifodalash jarayoni nafaqat tasviriy san’atni o‘rganish, balki uni yangicha tahlil qilish, taqdim etish va dunyo miqyosida targ‘ib qilish imkonini ham beradi. Shu jihatdan, ushbu yondashuv

O'RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR TADQIQOTLAR-Jurnali

1-son. 3-qism. Noyabr-2025

o'quvchilarning ijodiy mustaqilligini, innovatsion fikrlashini va milliy g'ururini shakllantirishga xizmat qiladi.

Raqamli texnologiyalar yordamida milliy qadriyatlarni vizual ifodalash tasviriy san'at ta'limining zamonaviy bosqichida dolzarb ahamiyat kasb etadi. Chunki raqamli texnologiyalar o'quvchilar tafakkurini yangi badiiy yo'nalishlarda rivojlantirish, ularning estetik didini shakllantirish va milliy qadriyatlarni zamonaviy san'at vositalari orqali talqin etish imkonini beradi. Hozirgi yosh avlod raqamli muhitda ulg'aygani bois, ularning dunyoqarashi ham raqamli shakllarda ifodalangan san'at asarlari orqali kengayadi. Shu sababli o'qituvchining vazifasi – o'quvchilarda milliy ruhni saqlagan holda, ularni zamonaviy texnologiyalar yordamida badiiy fikrlashga yo'naltirishdir.

Raqamli vositalar yordamida milliy qadriyatlarni o'rganish, ularni ifodalash, tahlil qilish va badiiy talqin etish jarayoni o'quvchilarning tafakkur doirasini kengaytiradi. Masalan, o'quvchilar milliy naqsh, bezak, xalq amaliy san'ati elementlari, milliy kiyimlar, tarixiy yodgorliklar, xalq bayramlari yoki milliy me'morchilik namunalarini raqamli grafik dasturlarda qayta yaratish orqali ularning mazmun-mohiyatini chuqurroq anglaydilar. Bu jarayon o'quvchilarda ijodiy tafakkur, vizual idrok va kompozitsion muvozanatni shakllantiradi. Har bir o'quvchi o'z ijodiy loyihasida milliylikni raqamli ifoda vositalari bilan uyg'unlashtirishni o'rganadi.

Raqamli texnologiyalarni tasviriy san'at darslariga kiritish jarayonida o'qituvchi o'quvchilarga kompyuter grafikasi, rang va shakl uyg'unligi, dizayn tafakkuri haqida tushunchalar beradi. Bu jarayonda o'quvchilar "Adobe Photoshop", "CorelDRAW", "SketchBook", "Procreate" kabi dasturlarda ishlash ko'nikmalariga ega bo'ladilar. Ayniqsa, milliy naqshlarni raqamli shaklda yaratish, tarixiy binolarni 3D modellashtirish, xalq amaliy san'ati elementlarini vektor formatida qayta ishlash kabi mashg'ulotlar o'quvchilarda san'atga zamonaviy yondashuvni shakllantiradi.

O'quvchilarning raqamli san'at orqali milliy qadriyatlarni ifodalashga qiziqishini oshirish uchun dars jarayonida interfaol metodlardan foydalanish muhimdir. Masalan, "Ijodiy loyiha", "Virtual ko'rgazma", "Onlayn dizayn tanlovi", "Raqamli maket tayyorlash" kabi mashg'ulotlar o'quvchilarni mustaqil fikrlashga, o'z g'oyasini vizual shaklda ifodalashga undaydi. Shu bilan birga, bunday faoliyatlar orqali o'quvchilar o'z milliy madaniyatini zamonaviy formatda taqdim etishni o'rganadilar. Ular raqamli tasvirlar orqali nafaqat o'z fikrlarini, balki o'z xalqining qadriyatlari, urf-odatlarini va estetik qarashlarini ifoda etadilar.

Raqamli texnologiyalar milliy qadriyatlarni yosh avlod ongiga singdirishda eng samarali vositalardan biridir. Chunki o'quvchilar uchun raqamli muhit tabiiy hisoblanadi. Ular mobil telefon, planshet yoki kompyuter orqali tasvir yaratish, tahrirlash va taqdim etishga o'rganishgan. Shu sababli o'qituvchi raqamli san'atni milliy ruh bilan uyg'unlashtirgan holda, o'quvchilarning qiziqishini doimiy tarzda

O'RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR TADQIQOTLAR-Jurnali

1-son. 3-qism. Noyabr-2025

qo'llab-quvvatlashi lozim. Masalan, darslarda o'quvchilarga "Milliy naqshlar dizayni", "Virtual milliy galereya", "O'zbekiston madaniy merosi raqamli talqinda" kabi ijodiy topshiriqlar berilishi mumkin.

Raqamli vositalardan foydalanishning afzalliklaridan biri – milliy merosni global miqyosda targ'ib etish imkoniyatidir. O'quvchilar yaratgan raqamli natyurmortlar, milliy bezak asosidagi grafik dizaynlar yoki xalqona ramzlar asosida tayyorlangan raqamli plakatlar onlayn platformalar orqali keng jamoatchilikka taqdim etilishi mumkin. Shu orqali o'quvchilarda milliy g'urur, o'z san'atiga hurmat va badiiy mas'uliyat hissi shakllanadi.

Biroq raqamli texnologiyalarni o'qitish jarayonida ularning to'g'ri metodik asoslarda qo'llanilishi muhimdir. O'qituvchi faqat texnik vositalarni o'rgatish bilan cheklanmasligi, balki ularning orqasida yotgan milliy ma'no va estetik qadriyatlarni ham izohlashi kerak. Har bir darsda raqamli ijodiy faoliyatning maqsadi – milliy ruhni aks ettirish, xalq madaniyatini estetik talqin etish va o'quvchilarda badiiy tafakkurni rivojlantirish bo'lishi lozim. Shuningdek, raqamli texnologiyalar yordamida o'quvchilarda hamkorlik va guruhda ishlash madaniyatini rivojlantirish mumkin. Masalan, o'quvchilar jamoa bo'lib milliy bayramlar, tarixiy mavzular yoki xalq ertaklariga bag'ishlangan raqamli loyihalarni ishlab chiqishlari, ularda rang, shakl va kompozitsiya uyg'unligini tahlil qilishlari mumkin. Bu esa ularni jamoaviy ijodga, o'zaro fikr almashishga va madaniy boyliklarga hurmat bilan qarashga o'rgatadi.

Raqamli texnologiyalarni tasviriy san'at bilan uyg'unlashtirishning yana bir muhim jihati – o'quvchilarni XXI asr ko'nikmalariga tayyorlashdir. Ular raqamli savodxonlik, vizual kommunikatsiya, dizayn tafakkuri, axborot texnologiyalarini ijodiy maqsadlarda qo'llash kabi malakalarga ega bo'ladilar. Shu orqali o'quvchilar san'atga nafaqat an'anaviy nuqtai nazardan, balki texnologik va innovatsion jihatdan ham yondashishni o'rganadilar.

Shunday qilib, raqamli texnologiyalar yordamida milliy qadriyatlarni vizual ifodalash tasviriy san'at ta'limida o'quvchilarni zamonaviy estetik tafakkurga, ijodiy mustaqillikka va milliy madaniyatni badiiy shaklda talqin etishga tayyorlaydi. Bu jarayon o'quvchilarni global san'at makoniga olib kiradi, biroq ularni o'z milliy ildizlaridan ajratmaydi. Raqamli texnologiyalar milliy qadriyatlar bilan uyg'unlashganda, ular san'atning yangi bosqichiga yo'l ochadi – bu esa yosh avlodning madaniy, ma'naviy va ijodiy rivojlanishida beqiyos ahamiyat kasb etadi.

Raqamli texnologiyalar yordamida milliy qadriyatlarni vizual ifodalash tasviriy san'at ta'limining zamonaviy yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu yondashuv orqali o'quvchilar milliy merosni raqamli shaklda o'rganish, uni badiiy talqin etish va ijodiy faoliyatda qo'llash imkoniga ega bo'ladilar. Raqamli vositalar o'quvchilarning estetik tafakkurini, vizual idrokini, ijodkorlik salohiyatini rivojlantirish bilan birga,

O'RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR TADQIQOTLAR-Jurnali

1-son. 3-qism. Noyabr-2025

ularni milliy o'zlikni chuqur anglashga undaydi. Shuningdek, raqamli san'at orqali o'quvchilar milliy madaniyatni zamonaviy dizayn, raqamli grafika va 3D modellash kabi yo'nalishlarda ifodalab, uni global miqyosda targ'ib etish imkoniyatiga ega bo'ladilar. O'qituvchi uchun esa asosiy vazifa – raqamli texnologiyalarni o'quv jarayoniga to'g'ri integratsiya qilish, ularning yordamida o'quvchilarda badiiy tafakkur, ijodiy faollik va milliy ruhni uyg'otishdir.

Raqamli vositalardan foydalanish natijasida o'quvchilar san'atni yangi shaklda qabul qilish, an'anaviy qadriyatlarni zamonaviy texnologiyalar orqali talqin etish, milliy estetikani global kontekstdagi san'at bilan uyg'unlashtirish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Shu bois raqamli texnologiyalar yordamida milliy qadriyatlarni vizual ifodalash o'quvchilarning badiiy-ma'naviy kamoloti va zamonaviy san'at kompetensiyalarini rivojlantirishda muhim o'rin tutadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Шавдиров С. А. Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности // *Педагогическое образование и наука*. – 2017. – №2. – С. 109–110.
2. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons // *Eastern European Scientific Journal*. – 2017. – №1. – P. 131–134.
3. Shovdirov S. Analyzing the Sources and Consequences of Atmospheric Pollution: A Case Study of the Navoi Region // *E3S Web of Conferences*. – EDP Sciences, 2024. – Vol. 587. – P. 02016.
4. Shavdirov S. Method of Organization of Classes in Higher Education Institutions Using Flipped Classroom Technology // *AIP Conference Proceedings*. – AIP Publishing LLC, 2025. – Vol. 3268. – №1. – P. 070035.
5. Шавдиров С. А. Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари // *Современное образование (Ўзбекистан)*. – 2017. – №6. – С. 15–21.
6. Shovdirov S. A. Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari // *Inter Education & Global Study*. – 2024. – №1. – С. 8–14.
7. Ibraimov X., Shovdirov S. Theoretical Principles of the Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students // *Science and Innovation*. – 2023. – Vol. 2. – №B10. – С. 192–198.
8. Шавдиров С. А. ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОМУ О. И ПРИКЛАДНОМУ ИСКУССТВУ // *International Scientific Review of the Problems and Prospects of Modern Science and Education*. – 2018. – С. 84–85.

**O'RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR
TADQIQOTLAR-Jurnali
1-son. 3-qism. Noyabr-2025**

9. Shovdirov S. TASVIRIY SAVODXONLIKKA OID O'QUV KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHDA O'QUVCHILARNI MANTIQUIY VA ABSTRAKT FIKRLASHGA O'RGATISH // *Евразийский журнал академических исследований*. – 2023. – Т. 3. – №12. – С. 193–196.

10. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts // *International Journal on Integrated Education*. – 2023. – Vol. 4. – №3. – P. 60–66.